

Мина пикът на реалити формата, сериалите отново ги изместиха

Вкусът на публиката не подлежи на регулация

Докато съм начело на СЕМ, парламентът няма да ни бъде началник, казва доц. Георги Лозанов

Тази седмица депутати настояха да не бъде гласуван бюджет на СЕМ. В същото време пък Държавната агенция за закрила на детето постави съвета пред изпитание, като го сезира за провокативен клип на 17-годишна певица. За това кой атакува СЕМ, какви са правомощията му и нужна ли е промяна в Закона за радио и телевизия, "Стандарт" попита неговия председател доц. Георги Лозанов.

- Доц. Лозанов, в четвъртък депутати поискаха да не бъде приеман бюджет за СЕМ с мотива, че от този орган в такъв вид няма нужда. Как ще коментирате атаката към Вас?

- Преди време не приеха отчета ни, а сега същият депутат Георги Божинов даде тон за кампания срещу СЕМ, която се води не за първи път. Но за първи път тя е много радикална в своите искания - да не се гласува бюджет на Съвета. Той и сам казва кое го притеснява - че Съветът за електронни медии не иска да се подчинява на парламента, и посочва специално мен като виновник. Това е едно дълбоко неразбиране на смисъла на медийната регулация, защото СЕМ е създаден точно, за да престанат политиците да се месят в медиите. Надявам се, че това е било моментно настроение и опит да отреагират собствените си недоволства и претенции спрямо медиите. Защото докато аз съм председател, което няма да бъде още дълго, няма да допусна парламентът да бъде началник на Съвета. Божинов реагира срещу моите думи, че от факта, че те не гласуваха отчета ни, няма правни последици. А всъщност законодателят е направил нарочно така, че да няма правни последици. Ако би имало такива, това ще означава, че парламентът може да диктува поведението на Съвета.

- Имало ли е опити на политици да диктуват поведението Ви?

- Към мен персонално не, но няколко пъти сме викани в медийната комисия в НС, особено по времето на Орешарски. Тогава два пъти имахме сблъсък с парламента - единият път заради това, че медиите прекалено много отразявали протестите, а ние не сме ги овладели. А втория път във връзка с предаването на Петър Волгин. Впрочем и сега положението в "Деконструкция" е същото - не се спазва изискване, което е записано от самия законодател, в БНТ и БНР да има плурализъм във всяко едно предаване. Тоест Волгин може да изрича каквито иска послания, но трябва да дава трибуна на различни гледни точки.

- Не е ли логично, ако медията като цяло е плуралистична, да има предавания, които дават трибуна само на едната гледна точка?

- Това е оставено на свободната редакционна воля на останалите медии. Но специално за тези, които се поддържат с публични средства, като БНР и БНТ, се изисква плурализъм във всяко едно предаване. Впрочем, тази норма беше въведена по времето на царя като реакция на предаването на Явор Дачков "Гласове". Тогава то беше силно неплуралистично. А ако допуснеш пропаганда в една обществена медия, това означава да се отдалечиш много от нейния смисъл.

- Остаряло ли е медийното ни законодателство и медийната регулация в момента?

- При всички случаи сме на прага на изцяло нов закон. Този закон бе създаден в аналоговата ера. В момента върви и ревизия на директивата за аудиовизуалните медийни услуги, която ще разшири разбирането за радио и телевизия. И ще се излезе извън това консервативно и останало от миналия век разбиране за радио и телевизия. Ние вече все по-малко можем да говорим за радиото и телевизията в класическите им форми. Този закон трябва да бъде доста по-различен като философия, трябва да борави с други понятия. И е хубаво да има и визионерска функция, да вижда напред. През 1997 година, когато бе приет сегашният закон, той бе един добър закон. Успя да регулира процесите и да легализира медиите за дълъг период. После имаше много поправки, но за съжаление не всички от тях го усъвършенстваха, някои бяха лобистки и по-скоро усложниха прилагането му.

- Трябва ли да има регулация в интернет и трябва ли СЕМ да бъде регулаторният орган?

- Да. Някаква форма на регулация трябва да започне. Вече престава да съществува тази представа: от едната страна традиционните медии, а от другата интернет. Разбира се тук има необходимост от съвсем нови правни инструменти. Един пример е регулацията по време - примерно за деца нещо по телевизията е забранено след 23 часа. Кога обаче в интернет е 23 часа? Другото е начинът, по който се установява ползването на права. Друг проблем е интерактивността и възможността аудиторията да бъде производител на медийно съдържание, а оттам следва и въпросът какво става в такива случаи с редакционната отговорност. Не трябва да се отказваме от нито една привилегия, която ни дават в комуникативен план новите технологии, но трябва успоредно с това да се развият и правните технологии за защита на човешките права. Важното е да не остане пожелателна регулацията в интернет. Тук е много трудно да разпознаеш субекта - дали е тук или в Калифорния.

- В закона има един текст, който така и не проработи, да се събират от гражданите такси за радио и телевизия в специален фонд. Не е ли време да го премахнем?

- Наскоро бе внесен законопроект, с който се премахваше фондът за радио и телевизия. Това е крайно и според мен няма да бъде в полза на независимостта на медиите. Действително таксите трябва да се премахнат, но фондът трябва да остане и аз се надявам рано или късно да проработи. Тоест, държавата да отделя твърд процент за медии, който да влиза в този фонд и той, независимо от изпълнителната и законодателната власт да разпределя средствата за обществените медии. Защото тогава вече няма да я има тази пряка зависимост и няма да може Божинов да се изправи и да каже "Недейте да гласувате бюджета на СЕМ".

- Вече като медиен експерт, а не като председател на СЕМ кажете как виждате в момента медийната ни среда?

- Зависимости има, но електронните медии, особено по-големите, са най-опазени от това. Особено обществените. Там зависимостите, и да се проявяват, това е по-трудно, защото има големи обществени очаквания към тях. Освен това смея да твърдя, че регулацията дава резултат. Ние бихме искали много повече и в това отношение промяната в закона ще помогне.

- А откъм съдържание? Как гледате например на инвазията на реалити формати?

- Аз мисля, че вече минава пикът на интереса към реалити форматите. Това се вижда, когато в един момент зрителският интерес отново се измести към сериалите. Разбира

се, в реалити предаванията има много рисковани ходове от гледна точка на закона, защото те търсят все по-провокативни форми, за да могат да задържат вниманието. От друга страна, реалититата показват проблеми и вадят потенциал на онази част от обществото, която иначе остава незабелязана. В този смисъл те са един мощен ход към публичността, през който особено пеешите формати за някои изпълнители се превръщат в начало на професионална кариера. Но дори реалити формати от типа на "Биг брадър" се ровят в по-интимната структура на човешките отношения в нашето общество, а не е лошо да си даваме сметка за това. Разбира се, има страшно много пошли неща. Само че не бива да забравяме, че вкусът не подлежи на регулация. И не може държавата чрез свой орган да се намесва в това. Вкусът се формира само чрез мамещи алтернативни образци, които се появяват по-рядко, отколкото на мен ми се иска. И тогава се появява един стремеж чрез институционална строгост да се решават тези въпроси. А това единствено увеличава интереса и вкуса към онова, което попада под санкциите.

- Например случая със 17-годишната певица Гери-Никол, която Агенцията за закрила на детето поиска да спрете?

- Този клип е извън моя вкус, но вкусът е нещо субективно, не можем да се намесим. Ако говорим за аудиторията, не може да се каже, че този клип нарушава закона. Ако го нарушава, ще се окаже, че почти всички го нарушават. Проблемът тук е, че според Закона за детето това момиче е дете. Но тук Агенцията за закрила на детето е в правото си да прецени дали да санкционира родителите му, а не ние да санкционираме медията. Тук проблемът е в друго поле. Вече в лично качество мога да коментирам, че ми се струва, че понятието "дете" според закона е прекалено разширено. Може би трябва да се върнем към някакви деления, които ги имаше преди, на малолетни и непълнолетни. Защото не е логично да пречим чрез институционални санкции на културната интеграция на 16-, 17-годишни хора. Това момиче вече е част от шоу индустрията, минало е през формати като X-фактор. Трудно е да бъде наречено "дете" и да бъде приравнено с цялата възрастова палитра на децата. Друго би било, ако поставяме въпроса да не би това доста свободно поведение да се превърне в някакъв пример за непълнолетните. Но то не е насочено към такава аудитория. И това момиче изобщо не прилича на дете в клипа, то не е Лолита. Този клип е насочен към възрастна аудитория. Но все пак според мен не е лошо, че започна този дебат. Най-малкото той може да се разшири до въпроса кога свършва детството. Лошото е, че този клип няма потенциала да удържи такава дискусия. Лошото е също, че вече си даваме сметка, че това са PR-стратегии на продуцентите, които ангажират институциите. Преди с Криско и Мария Илиева - главно СЕМ, сега - Агенцията за закрила на детето. Правят го, за да могат да присъстват в медията, този клип отново и отново да се коментира, да се гледа. Изместваш го от развлекателната сфера и го вкарваш в публицистиката, дори в новините - това е стратегия, на която ние ставаме неволна жертва.

Стела Стоянова